

HASONLATOK

Bori Imre hetvenedik születésnapjára

J U H Á S Z F E R E N C

Már te is hetven vagy!
Én meg hetvenegy.
Ne siess, hogy elhagyj
sok közt te: az egy.
Mint az egyszeregy.

Sorsunk: gömbhéjakkból hagyma.
Aki érted készül
jobb ha békén hagyna.
Ha letör egy gömbszeletet
az a Kéz, nem a te kezéd.
Így fosztja létünk a más
közönyű héj-ritkítás,
s egyre kisebb lesz a gömb,
az egymásra tapadt zöld
gömbhéjhalmaz hagyma-tömb,
a jövő fogy, nem a föld,
a darázs-szúrás szagú,
a csípős könny-illatú
időhéj-fogyatkozás,
mintha rácsból hull a rács
az ér-húsos és szitás,
s végül a Semmi marad:
az üresség-villanat.

Mint a fény ha földagad:
ami volt nincs pillanat.

Idő az időhöz fagyva,
mint szirtkúpos lassú jéghegy
lebeg, úszik lassú csöndön,
fehér szikrabércként csúszik
két titok közt ringva, oldva:
lent a lény-hemzsegő zöld zár,
fönt az égitest láng-erdő,
lent a folyékony üvegből
nehéz mélység lényel töltve,
hússal, szemmel, rágószervvel,
tűz-aganccsal, lét-selyemmel,
rabló vad virágoskerttel,
hús-inda szenvedély-esttel,
hullással és maradással,
csontvázatlan puha lázzal,
lepke-csönd hal-villogással,
behemót ős-óriással,
fönt a tűzpont-förgetegből
a semmi-pupilla töltve,
s az egész közöse együtt,
mint egy végtelen szemgolyó.
S a titok-jéghegy a szemben,
mint fehér vitorláhajó:
a forrva egymáshoz fagyott
idők szikra-piramisa
ring, száll lefelé a másban:
elmúlás az elmúlásban,
a hegyes a területben,
tömör talp a merülésben,
a könnyebb a nehezebben,
a szilárd test puha testben,
a fehér a feketébe
merülve óceán-mélybe
száll, hogy szinte biceg, csoszog,
mint mi, kötött idő-rabok,
öreg, fáradt vulkán-lények,
kiszáradt élet-edények

a sír felé jég-fehéren
rángva szenvedély-tölcsérben,
hisz szívünk, amelynek ritka
rejtély-pókháló a titka,
abba csomagolva voltunk:
pók-enyv szálak háló-kürtje
sírásunk, zengésünk, sorsunk
halandóság-hálófürtje.
Szívünk, amely vággyal szabad,
mint ős-dzsungel tenyészik vak
háló-talaj halál-alján.

A tenyészet fölött állva,
a tenyészet hamujába
süllyedve: jéghegy-sors tisztán.

Mint a vízfelszín alatt,
a vízbőr lángja alatt
széthálózó zöld hínárhaj
lebeg, laposan tenyészik,
kapilláris-legelészik,
s a göbös szár-erdő törzse,
levele, gubanc-gond ága
bevonva vastag penésszel,
sárga nyálcsönd-lepedékkel,
gomba-pázsit dudorokkal,
szenny-rügyekkel, moszat-habbal,
víz-mozgása sár-csomókkal,
s lent a szemfenék-mocsárban,
a puha iszap-talányban,
a vulkán-rühes gáz-ködben:
mint a szemfenéki erek
a madárláb tó-gyökerek,
s ring a vad növényzet kéken
mint a vágy a szenvedésben
a borostyán-köd víz-éjben,
a mézga-súly derengésben,
a gyanta-gyász erjedésben,
mint a kín a sziszegésben,
mint a fájdalom seb-gézbén:

szívünkben a gond ilyen vad
burjánzás Isten-héj alatt,
akár a tó-tükör alatt:
Isten tükre szívünk mélyén
túl az irgalom reményén,
túl az izgalom szegélyén,
a tükrözés szenvedélyén,
a felület bőrén, mélyén,
ami kék, ha süti a nap,
fekete, ha árnya felhő,
s ami a csillagig felnő,
lángpettyes az éjszakában,
hajnalban rózsapor-ernyő,
s alkonyatkor alvadtvér-tál,
penészes szarvastüdő, máj,
s később lesz csak lila kristály,
hipermangán szuszogás-táj,
lombrezgésből szikra-vázlat,
fúkalászon a csillagok,
aranylepkék, fény-rovarok
könnyű súlyoktól a hajlás
halhatatlan vízmorajlás
az érhálózat-csővekben,
vízszál-szövet edényekben.
Mint barlangmélyi patakok
bennük is öröklét csobog.
S bennünk testünket betöltő,
agyunkat szírommal bérlő
iszonyat, mint madártömlő
madarában a száraz kóc,
a szorongás üvegtömlő
szemgödrünkben a merev gömb.
S nézzük a herpeszes fáradt
nem-létet, egymást a két csönd.
A késsel megvágott bánat
vézlik, mint a habos arcbőr
megcsúszott borotvakéstől.
Zománc-porcelán-utánzat
volt lények szárny-csőr-ütésből.

Ne irtózz a szenvedéstől,
higgy a gyötrelem dühében.
Szaporítsd meg a kevésből
ami gyáva a növésben,
s nem hisz a növekedésben.
Kondítsd meg a világ-hangot,
ne mint a lélekharangot,
de mint gyémánt-Szeráfokból,
túzaranygőz-Kerubokból
szótt lét-kupola barlangot,
csald ki a szív-mélyi hangot,
a bűn gödréből a gondot,
szilárd gőgjéből a rangot,
mint gyerek a csigabigát:
kürt-varából rece-húsát,
hogy kinőjön lassan abból
a tekercs-ház mézcső-habból,
nyálfodrokkal, testhabokkal,
orrhegyén fölgyűrt csöcsökkel:
a négy látó-lopótökkel:
elől a két hosszú szarv-szem,
mögötte két kisebb szarv-szem,
tapogató finom álmok:
fejhullámon tulipánok
kelyhükben higany-csapokkal.
Töprengésünk kertje virág
az a négy szorongás-világ
higany-gombostű kék szem-ág.
Mondd ki te bátor félelem,
tapintat-büszke türelem,
okosság nedve vér-elem
mond ki amit most már sejtek:
jövönkben a sok rák-sejtet,
a világ-tűzvész jövendőt,
az emberiség esendőt
az emberiség-veszendőt,
hogy mit akart, hogy mit akar,
hogy amit kínjára csavar,
mint sebre fehér gézkendőt:
az a vérző csont-hús roncsra

tekert hit-láz felhő-rongya.
Gyúrd ráncvonal-legyezővé
a lepkeszárny-eres időt,
a halálfejes lebegőt:
fájjon, izzadjon, vérezzen
létünk a vályú-szárny sebben.
Ne nőjön, mint gaz a kertben,
csalán, s más növény-gyalázat
bennünk a halál-alázat
a gubanc erjedés terpedt
rém-vaddá, mint halál-sejtek,
rák-mohó burjánzás-sejtek
lét-faló kő-rózsakertté
a szerelem éles testben.
Az emberiség-részletben.
Hidd el, ami van: az Éden,
akármi pokol-kövéren,
s ami nincs: az csak a szégyen
menny-háborgása köd-fényben,
árny-ácsorgás árny-szegényen
sugárzás-tömegek néma
emberiség-hulladéka.
Isten-koldulás szerényen,
túlvilág-világszegényen

Mondd el, amit eddig mondtál!
Kell szívemnek amit szóltál,
kell, amit még mondanod kell.
Lázam elől ne rohanj el
fogsoraid közt szívemmel!

Mint kutya ha madarat fog:
s eleje száll, hátában fog.

Az a szív nem egy a sokból!:
megfagyott könny-fürt pokolból,
jég-szőlőskert márvány-fürtje
s fénye Sátánfog ezüstje.

Mint alma az alma-ágról
lehullunk az idő-fárról,

s nincs Newton ki megfordítva
a lehullást: fölhasználja
lebegő emelkedését:
lehullásból föleséssé,
fölfelé szálló gömb-lepke
testté s az ágra növessze!
A nagyobb súly a kisebb súlyt
amit apróbb tömege sújt,
úgy szívja szeme vizére,
mint az állatgép-szerkezet
miniatűr sejtrács-legyet
nyár-vihar a tó tükrére,
harag-lila ég-dühére,
sárga szenny-üveg lapjára,
hab dühe csönd pupillára.

Amit az enyészet-kéz nyújt,
s bennünk tarló-tüzeket gyújt,
hogy a fácán, óz, nyúl rohan:
lángrohamtól állat-roham:
az a gond-sziget: mi voltunk.
Az a büszke gyász: mi voltunk,
az a futás láng-tömörben,
a fuldoklás füst-özönben.
S életből közöny-fagy: holtunk!

Hűségemet eléd rakom,
s ott ragyognak asztalodon
lángok, páncélok, gyémántok,
héjak, burkok, ihlet-lázak,
kocsonyás lény kürt-gyöngyházak,
ősföld sárkánymadár-vázak,
mindenféle kő-hegedűk,
földmélybe írt csontház-betűk,
ősközetekbe belesült
szálka-cimbalom-levelek:
halcsontvázak, gyanta-legyek:
borostyánban szúnyog lebeg
pontgombóc szem-dülledéssel,
cérnahorgolás-keresztel,

ünnep-fehér asztalodon
amit hoztam. Odarakom:
ősföldkori sárkányvázak,
bálnaporcogó-csontvázak,
orrszarvú, elefánt, zsiráf,
zebra, rajtuk mozaik, stráf,
teve, kenguru-csontvázak,
gázlómadár, futómadár,
Moa-titok őscsontvázak,
mamut-milliók csontváza,
ember-előd kis csontvázak
orangután és gorilla,
csimpánz-csontváz elédrakva,
milliárd ember csontváza,
az emberiség csontváza,
a múlt-idő emberváza,
mint a mítosz arany-ága!,
apró, óriás, közepes,
törpe, görbe és egyenes,
a mítosz emberistenek,
a mítosz istenemberek,
titán, gigász, Föld-óriás
mesetündöklet-létvarázs
sziklabérc csoda-csontváza,
s a képzelet ember-láza:
Szeráfok gyémánt-csontváza,
Kerubok tüzkrisztály-váza,
az angyal-üdvözlet váza,
a Sátán-hulla csontváza
asztalodon, amivé tett
a bűvölet és igézet
és apám, anyám csontváza
és öcsém korhadts csontváza,
és az első asszonyé is,
akiben már csak a föld hisz,
ünnepeden, ami vétek,
korok, koronák, ős-létek:
titán kő-kakas futások,
páncél-tüskés sárkánytyúk,
tévedések, kezdemények,

Földfejlődés ősbukások,
 templomasszony-csipogások,
 óceánok, vulkán-szúzek,
 nukleáris fénygömb-tüzek,
 önhömpölygés-öngomolygás
 aranyzás messzi romlás
 telepek, alakulatok,
 mindent, ami volt az ének,
 ami elbomlik szemétnék,
 s lesz mint rothadás-mosolygás,
 galaxisok, Isten-álmok
 máglyán megsült szívárványok,
 meg az egész történelem:
 meg a téboly-történelem,
 emberiség-jaj gyötrelem
 asztalodon, amit hoztam,
 Mindenségtől amit kaptam,
 szerelemtől, szenvedéstől,
 asszonyi gyermek-szüléstől,
 elmekórházi sikolytól,
 gyűlöletől és átoktól,
 skizofrén gyémánt-rózsától,
 kegyetlen-láng ragyogástól.
 S az új asszonyi mosolytól,
 ami, mint az arany-Éden
 lángol a hetvenegy évben:
 csontban, húsban, agyban, szívben:
 örök teremtés-hitemben!

Gond-fényem, ami ha bántott
 benned arany-hantot szántott,
 s abba magokat vetettél:
 arató-gazdám te lettél.
 Apa-anya nemzés-csókból
 szárnyas csikónak születtem:
 egy-való a két valóból,
 kozmosz-szárnyú gyöngy-keresztem
 ködgríz szitakötő-testen.
 Pegazus lett a juhászból,
 s te vagy a Pegazus-pásztor.

Mint a természet sok ága:
növénye, dühe, virága,
emlőse, sejtje, madara,
molekuláris mosolya,
tenger titok-takony lénye,
csápos, karos szenvedélye,
hala, tűz-rács tüneménye
szarvasbogár, cincér, lepke,
rozmár, pingvin, jegesmedve:
lettünk nősténnyé és hímmé
csigaszűz hermafroditává,
önnemző szent ősvilággá,
remény-gyász emberiséggé
Sorsunk súlyát szárny mi vinné?
Árnyunk súlyát el ki hinné?
Így lettünk szellemmé öntve:
mindenség-mezőn elhintve,
mező-magányból kinőve
lét-árnyékok az időre,
kalászkok az elmúlásban
ringás-nyarak gazdag gyászban,
hullámmások a halálban
kalász-földek darázs-lázban,
szitakötő gyémánt-röpte
rezgő levegőre kötve,
rábízva a szájalomra,
sors-kerék vízimalomra,
rábízva a szenvedésre
alváásra, fölébredésre,
rábízva kötélre, késsre,
az örökből a kevésre,
sokból egyként az egészre
és aztán valami másra:
egyből szanaszét-oszlásra,
kvadmillió pont-bomlásra,
talán a föltámadásra.
Rábízva az Isten-rímre
testvér-társam Bori Imre.